

["Treća" i nije neka sreća...](#)

Ravnatelj Cvjetnog doma u Šibeniku Tomislav Ninić: Starije pokretne osobe danas sve manje žele u ustanove, radije ostaju u svom domu uz njegu u kući i gerontodomačice

[Davorka Blažević](#) • 19/11/2022 u 17:41 •

Sviđa i

U Hrvatskoj ima nešto više od 150 privatnih i obiteljskih domova, u njima je oko 17 tisuća starijih osoba, ali na svoju priliku na domski smještaj kad za to dode vrijeme, čeka oko 72 tisuće potencijalnih korisnika predbilježenih na listama čekanja. Nažalost u tom žitu kojekakvog smještaja za starije i nemoćne, ima i kukolja, neuvjetnih objekata, pa čak i onih koji su bez dozvolu za rad, kao što je primjerice, bio slučaj s obiteljskim domom "Zelena oaza" u Andrijaševcima gdje je svojedobno došlo do požara koji je za posljedicu imao pravu tragediju sa šestoro usmrćenih korisnika. Mnogi preferiraju ustanove kojima su osnivači i vlasnici država, gradovi, općine ili županije, jer vjeruju da su pouzdanije i kvalitetnije, a k tome i jeftinije. Naravno, to pravilo nije generalno. Prema dostupnim podacima samo petina korisnika može sama podmirivati trošak smještaja u domu, svima ostalima pomažu njihove obitelji ili država.

Cvjetni dom u Šibeniku godinama je prvi izbor za većinu građana u županiji koji imaju potrebu za zbrinjavanjem svojih starih i sve nemoćnijih roditelja o kojima se, uglavnom zbog zaposlenosti, ne mogu sami brinuti. Ravnatelj ustanove, Tomislav Ninić, koji je na toj dužnosti već 11 godina, ipak primjećuje neke promjene, pogotovo u pogledu

premnosti pokretnih starijih građana da se smjeste u Dom.

I politika EU je pogodovala ostanku ljudi što duže kod kuće

-Kad sam ovdje došao za ravnatelja prije 11 godina Šibenčani su tada bili puno spremniji doći u Dom, i imali smo puno više zainteresiranih pokretnih ljudi. Međutim, danas više nije tako. Danas i politika EU-a ide u smjeru što duljeg zadržavanja ljudi u svojim kućama, a i svijest naših sugrađana je na tragu toga da dok god su pokretni i mogu se sami brinuti o sebi, ostaju u svojoj kući. Tako da danas imamo sve manje zainteresiranih pokretnih ljudi za domski smještaj. Prava je rijetkost da se netko pokretan odluči doći živjeti u Dom. Tako da će Dom sada morati mijenjati svoju politiku, smanjivati broj pokretnih kreveta jer nemamo neku gužvu u toj kategoriji smještaja, a jačat ćemo kategoriju stacionara i ono što je najgore, a to je kategorija dementnog stanovništva.

Prema statistikama u Hrvatskoj, a tako je i u Europi, povećava se broj dementnih osoba oboljelih od Alzheimerera i drugih oblika demencije i tome se moramo prilagoditi- kaže ravnatelj šibenskog Cvjetnog doma u kojemu je trenutno 314 korisnika. Oko 60-ak ih je pokretno, oko 80 polupokretnih, a ostalo su nepokretni. Dom stalno drži u pričuvi 12 kreveta u odvojenom dijelu zgrade, za slučaj novog širenja korone, nikad se ne zna kad bi pandemija mogla ponovo eksplodirati, jer svako malo se pojavi potreba da se nekog od korisnika izolira, veli Ninić i dodaje da se paralelno i taj prostor polako, dok je prazan, dok nema zaraženih, a evo već dva mjeseca ih nema, prenamjenjuje u prostor za oboljele od Alzheimerera i drugih demencija, za ono što je, očito, domska perspektiva.

-Korisnike s Alzheimerom odvajamo jer je prema njima potrebna posebna njega i kontinuirani nadzor s obzirom da mogu čak i odlutati iz Doma ako im je slobodan prolaz.

No, bez obzira što je trend ulaska pokretnih korisnika u Dom u izrazito silaznoj putanji, liste čekanja za domski smještaj gotovo da se ne smanjuju.

Pasivne liste čekanja

-Prije, a i danas je to tako, ljudi se predbilježe kad su još u relativno dobrom stanju za budući smještaj u Dom, pa kad dođe vrijeme mogu računati na siguran krevet u Domu. To je obično pokretna kategorija i ti ljudi tek kad više ne mogu na noge dolaze k nama. Kod nas prevladavaju liste čekanja pokretnih kategorija, ali svi oni još uvijek ne žele doći u Dom, oni su se samo predbilježili na pasivnu listu čekanja. I danas ih je više od 500 prijavljenih, no, oni su još uvijek zdravi, ali osjete li nemoć i potrebu za skrbi, dolaze u Dom gdje ih njihovo mjesto čeka.

Zašto ljudi koji su pokretni ne žele biti u Domu? Imaju velike godine, žive u samoći, ne mogu se baš kvalitetno brinuti o sebi, zašto onda ne žele doći, zar samo zato što su još uvijek pokretni, pitali smo ravnatelja šibenskog Cvjetnog doma Tomu Ninića.

Kaže da i sam o tome puno razmišlja otkako je u toj ustanovi. Uvijek se pita zašto ne žele tamo gdje će imati topli smještaj, tri kuhana obroka dnevno, društvo svojih vršnjaka...

-Sjećam se- priča nam- da smo mi u Šibeniku u vrijeme kad sam ja bio dijete imali posebnu percepciju o domu. Stari Šibenčani su smatrali da je to “dom za umiranje”. To je najveći problem jer je ta predrasuda ostala do današnjih dana u našim glavama, posebno u glavama naših starijih sugrađana koji bi sada trebali biti smješteni u domu. Oni nemaju razvijenu svijest o tome da je Dom mjesto u kojem se druži, putuje, šali, zabavlja, gdje možeš živjeti kao u hotelu. Da se ujutro probudiš, čeka te doručak, odeš u grad, posjetiš neku izložbu, odeš na utakmicu, ručaš i ili večeraš i nastaviš tako živjeti svaki dan. Tu imaš društvo, možeš pročitati sve novine, igrati na karte, briškulu i trešet, šah, pogledati televiziju, a ako je riječ o pokretnim korisnicima oni su slobodni otići i u šetnju, u kupovinu, posjet prijateljima, u kafić na kavu i sl. Dovodimo im ovdje i neke zanimljive goste, pjevače, glumce itd. Ali, svijest naših ljudi je takva da dok god mogu na svoje noge, ostaju u svojoj kući. Zato je potrebno jačati svijest uvođenjem dnevnog boravka za starije osobe na razini županije, govori Ninić.

Ako županija kupi zgradu Lavčevića u kojoj je bio Studentski dom, koji uskoro seli na Palacin u novi moderni objekt, tu bi se, smatra ravnatelj Cvjetnog doma, moglo napraviti dnevni boravak i smještaj za pokretne korisnike. Preselili bi pokretne ljude iz Doma i odvojili ih od stacionara, a u zgradi Cvjetnog doma bi ostao samo stacionar, palijativna skrb, i tako bi jačali svijest o domskom smještaju kao hotelskom, s optimizmom će Ninić.

U prizemlju ex-Lavčevića bi, razmišlja naglas, bile društvene prostorije, starije Šibenčane i žitelje županije bi tu dovozili organiziranim prijevozom na cjelodnevni boravak i pružili bi im neku zanimaciju, mogli bi zaigrati na balote, tu je i Park šuma Šubićevac idealna za šetnju itd. U Cvjetnom domu ostao bi stacionar, i pojačali bi te kapacitete. No,

kaže, vidjet ćemo što će od tih planova i vizija biti...

Projekt Zaželi

Kad je tek došao na dužnost ravnatelja, bio je, tvrdi, veći interes za smještaj pokretnih ljudi u Dom. Djeca onih koji su tada živjeli na selima, 70-ih i 80-ih su odlazila od kuće radi školovanja, napuštali su svoja sela, a njihovi su roditelji tada bili u 40-tima, još vitalni i mogli su živjeti sami na selu. Krajem 80-ih i 90-ih ti su ljudi počeli postepeno fizički kopniti i polako su dolazili iz sela jer više nisu mogli živjeti sam, pogotovo povratnici nakon rata, koji su se vratili bez djece, a do prvih susjeda su imali kilometre. Sve je bilo raseljeno. Živjeli su tu dok su mogli, a kad više nisu mogli sami, dolazili su u Dom.

Danas je u ruralnim sredinama većina tih kuća prazna i zatvorena, tek poneke su uređene i tu dolaze mlade obitelji koje su se odlučile za život na selu. No, većina je prazna. Tu nema mladosti. Mladi su smjestili roditelje u dom, a sami se na selo nisu vratili. Nije im se isplatilo svakodnevno voziti roditelje u grad i iz grada natrag u selo, pa su ih zbrinuli u dom. I sad su te kuće u funkciji vikendica, ljudi su to uredili, neki su se vratili, neki nisu. No, svijest naših ljudi danas je kompatibilna s politikom EU da domovi funkcioniraju kao stacionari, a da stariji pokretni ljudi ostaju u svojim kućama, uz jačanje njege i pomoći u kući, obilasku, dnevne boravke za starije osobe i sl.

To je posebno afirmirao Projekt Zaželi, koji se financira sredstvima EU-a. Puno žena, posebno po selima, zaposlilo se kao gerontodomačice, a inače nigdje drugdje ne bi dobile posao niti bi mogle ostvarivati svoje prihode. Ovako, imaju posao, starci imaju njegu i pomoć u kući, topli obrok, čist dom, ljudsku riječ, i sve to ima smisla, a i razvilo se jedno novo zanimanje- gerontodomačice. S druge strane, pate domovi, oni više nisu smještaj za mahom pokretne ljude.

-Prije deset godina dnevni boravak u Domu smo imali prekrčan, ti naši korisnici su bili još u snazi, za njih smo organizirali gostovanja Kola, Ibrice Jusića i drugih. Stajali bi na nogama i uživali, toliko su još bili vitalni. A danas ih je sve manje i na misama...a sve više je nepokretnih. I dalje imamo velike gužve ali za stacionar doma i bit će sve veće liste čekanja za kategoriju dementnih korisnika, prognozira Ninić.

Danas je u šibenskom Cvjetnom domu 10- 15 dementnih osoba, jer Dom nema adekvatan stručni kadar za profesionalnu skrb o takvim ljudima. Kad bi imali više osposobljenih, stručnih radnika, mogli bi primiti i više dementnih osoba. Pravilnik traži više sestara i njegovateljica koje bi o njima skrebile, a u Cvjetnom domu u Šibeniku trenutno je 126 zaposlenih, od toga 65- 70 fizioterapeuta, sestara i njegovateljica. Pet štíćenika po jednom njegovatelju. Standarde zadovoljavaju, ali kad bi napravili poseban odjel za dementne osobe, što pokušavaju organizirati u prizemlju zgrade, morali bi zaposliti još ljudi jer su to i posebni uvjeti.

Cijene smještaja od 3500- 5000 kuna

Riječ – dvije o cijenama domskog smještaja: Cijene se kreću u rasponu od 3505 do 5062 kune. Najviša cijena je za 4. stupanj usluge, za dementne osobe i oboljele od Alzheimerera, koje traže pojačanu njegu i skrb. Dakle, dvokrevetna soba bez balkona je 4.900 kuna. Jednokrevetna soba s balkonom za pokretne osobe je 4000 kuna. Dvokrevetna soba za pokretne je 3375 kuna.

Za drugi stupanj usluge, dvokrevetna soba je 3900 kuna, za polupokretne osobe, one kojima je u manjoj mjeri potrebna pomoć njegovatelja. Za treći stupanj, to znači stacionar i pojačana njega, cijena je 4400- 4540 kuna.

S plaćanjem za smještaj korisnika u ovom Domu nemaju problema. Mirovina korisnika ide direktno na račun Doma, a djeca dodaju ostalo.

– Nismo imali nikakve problema s plaćanjem, a ako netko kratko ostane dužan, to se brzo i lako riješi- kaže s puno razumijevanja Ninić.

Covid kriza odnijela je 10-ak života domskih korisnika

Ravnatelj se dobro sjeća razdoblja širenja zaraze covid-19, a osim prvog vala u svibnju 2020. kad je cijeli Dom bio zaražen, najgore je bilo krajem ljeta 2021. kad su u Domu imali 30-ak oboljelih, ali, srećom s vrlo slabim simptomima, pa nije bilo veće opasnosti. Prva zaražena pacijentica evidentirana je u svibnju 2020. Test je pokazao da je pozitivna, iako nije imala simptoma. Upućena je na Zarazni odjel, ponovo testirana i nije bila zaražena. Iako u iz Doma predlagali da je puste iz bolnice, zadržana je neko vrijeme na promatranju jer je ipak bila početno pozitivna. Testirana je, i nakon 4 dana vraćena u Dom kao zdrava osoba, nije imala apsolutno nikakvih simptoma. Događalo se to neposredno nakon epidemije u splitskom domu koja se činila vrlo dramatičnom. Ali, to je prošlo, no kad je došao listopad, zavladao je prava epidemija i cijeli Cvjetni dom je bio zaražen. Pokretni korisnici koji nisu bili zahvaćeni epidemijom, evakuirani su u šibenski hotel Jadran, uprava Doma je djelovala preventivno kako bi pokušali spasiti živote svojih korisnika. U hotelu Jadran su ostali 20-ak dana a njihovi kreveti, njih 15 –ak, i danas se u Domu čuvaju za eventualni novi val epidemije kako bi imali gdje evakuirati ljude i odvojiti zaražene od zdravih.

U tom su razdoblju obolijevali i zaposleni, morali su ostajati kod kuće, pa su u Domu radili 24 sata u punoj spremi. neki cijeli dan nisu odlazili kućama. Bilo je to, kako nam je ispričao ravnatelj šibenskog Doma, iznimno teško vrijeme, ali nekako su suzbili zarazu, mada su u nekim razdobljima radili sa samo 15 posto kapaciteta. Od korone je umrlo 10-ak ljudi, no, svi su bili teški bolesnici s brojnim komorbiditetima, ističe Ninić.

-Dobili smo veliko radno iskustvo, pa kad je epidemija pokorila ustanovu Roman obitelj koja skrbi o osobama s posebnim potrebama, i svi njihovi radnici se zarazili, naši su im djelatnici odlazili u spomoć. Nismo im samo mi tada priskočili, nego i Dom zdravlja i Bolnica sa svojim ljudima. Ta epidemija nam je došla u najgorem trenutku jer smo upravo dobili sredstva za energetske obnovu i potpisali ugovor za radove koje smo paralelno izvodili s radovima na zgradi, mijenjali smo prozore, škure, uređivali fasadu i obložili je s 10 centimetara zidne termoizolacijske obloge i uredili sve krovove, dobili novu plinsku centralu, jer je naš jedini energent grijanja tada bila nafta, ali smo prešli na plin koji je tada bio dosta povoljniji. Računali da ćemo, s obzirom na termoizolaciju, imati manje troškova grijanja, jer je tada samo cijena plina bila jeftinija od nafte. I danas se grijemo na plin i to nam je glavni energent. Šteta što nismo ostvarili uštedu kakvu smo planirali, jer je došla energetska kriza i svi su energenti drastično poskupili, i struja i plin, i nafta- konstatira sa žaljenjem Ninić. Zahvalan je Vladi na paketu mjera pomoći građanima i gospodarstvu u energetske krizi, jer da nije toga sada bi plaćali 2-3

Ninić: Sjetimo se svojih starijih i koliko su oni učinili za nas

Ravnatelj Cvjetnog doma u Šibeniku izuzetno je zadovoljan projektom energetske učinkovitosti čija ih je realizacija stajala oko 9 milijuna kuna, od čega je glavnina europskog novca, a svega 15 posto županijskog.

U Cvjetnom domu, pohvalit će se ravnatelj, nema osobitih primjedbi korisnika na osoblje. Sve se svodi na ugašeni mobitel, koji im netko od zaposlenih nije na vrijeme uključio, a svi oni rado nazivaju svoje kod kuće, a i obitelj zove njih, pa je isključeni mobitel za njih nešto strašno. To je njihov prozor u vanjski svijet, doticaj s najbližima.

Sa hranom su zadovoljni, nekad je bolje, nekad gore, ali većih zamjerki nema. U Cvjetnom domu kuhaju i 50 obroka za izvaninstitucionalnu skrb, pa ljudi iz Šibenika, samci, dolaze u Dom po svoj obrok, da ne bi morali sami kuhati. Ta ih naša usluga stoji 25 kuna po obroku. Dobiju juhu, glavno jelo, komad mesa s prilogom, i kolač. Uglavnom su zadovoljni, tvrdi Ninić.

-Treća dob je teška, neovisno gdje ste- vjeruje Ninić. – Kad čovjek ode od kuće, promijeni se, ni okolina više nije ista prema njemu, više nema obitelj koju je imao i s kojom je eventualno živio, od djece ne može tražiti skrb kakvu bi želio, oni imaju svoju obitelj, zaposleni su, brinu o svojoj djeci, ni njima nije lako. A čovjek bi u toj finalnoj, trećoj dobi, možda htio malo više pažnje...

U Domu ima korisnika za koje obitelj itekako skrbi, dolaze im i tri – četiri puta tjedno u posjete, a ima i takvih koji su toliko brižni da dolaze dvaput dnevno, što je pretjerano. No, nažalost, ima i onih, veli Ninić, koji vrlo rijetko ili uopće ne posjećuju svoje, eventualno za blagdane. I to je tužno.

Ima ljudi koji nerado zalaze u domove starijih i nemoćnih, pa i kad su njihovi članovi obitelji u njima zbrinuti, zbog “mirisa starosti”. Je li to predrasuda ili je stvarno tako, pitamo ravnatelja Ninića.

-Ne znam što bi rekao. Ima istine u tome, ovisi o ljudima. Neki ljudi već u glavi stvore film da je to tako u Domu i toga se ne mogu osloboditi. Za neke je to strah od smrti, mnogi kažu – kad dođem tu znam da sam na putu za konačno odredište. Pozdraviš se sa svojom kućom i znaš da ti je to zadnja stanica prije odlaska na vječno počivalište.

Cvjetni dom je županijska ustanova, a isti statusa ima i Dom u Kninu sa 72 korisnika. Dom u Oklaju je, međutim, direktno pod upravom Ministarstva rada, mirovinskog osiguranja i socijalne skrbi, odnosno države.. Osnivačka prava svih domova su 2002., dok je ministar bio SDP-ov Davorko Vidović, prenesena na županije, a Oklaj je novi dom koji je 2010. otvoren i osnivačka prava do danas nisu s države prenesena na županiju. Neke jedinice lokalne samouprave, gradovi i općine, imaju svoje domove, poput Tisna, neke općine se spremaju otvoriti svoje nove ustanove poput Drniša, na tome rade Primošten i Murter, a postoje i privatni domovi (Mihek, dva u Bilicama, Tribunj, Pirovac, Srma, Rogoznica).

Što se tiče financiranja, ukupni troškovi funkcioniranja Cvjetnog doma iznose 21 milijun kuna, od čega su decentralizirana sredstva državnog proračuna oko 6 milijuna kuna, a ostalo su vlastiti prihodi od korisnika.

-Uvijek možemo bolje, jer ti su ljudi zaslužni za nas, svima nam je roditelj bio prva uzdanica, od rođenja do kraja školovanja, i svi smo mi dužni njima u starosti pružiti što su oni nama dali u djetinjstvu i mladosti. Pomoć, njegu, brigu u obiteljskom domu, a kada dođu u ustanovu ne bi ih smjeli zaboraviti, posjete bi trebale biti bar 2-3 puta tjedno, da nemaju osjećaj da su zaboravljeni i sami, jer oni sigurno pate za svojom obitelji i svojim domom- reći će za kraj ravnatelj šibenskog doma za starije i nemoćne Tomislav Ninić.

**Tekst je realiziran uz pomoć sredstava iz Projekta poticanja novinarske izvrsnosti 2022. – Agencije za elektroničke medije.*